

El nostre terme

Aquells que ja anem complint uns anys ens hem criat en un poble on la terra no era només paisatge, sinó companya de vida. El terme marcava el calendari, els silencis i les converses. Era escola sense aules i herència sense papers. Per desgràcia, quan jo tenia només quatre anys, el meu avi Marcelino va faltar víctima d'una llarga malaltia que encara avui combatem i que continua enduent-se massa persones estimades. D'ell conserve pocs records, però n'hi ha un que mai no s'ha esborrat.

El veig pujat a una maquineta de raure enganxada a un remolc, el "carromato", camí del tros, a l'hort de tarongers. Dalt, sempre, un parell de gossets *fusteriers*, fidels i alerta, com si formaren part del mateix mecanisme del camp. Abans havia tingut haca i carro, en un temps que jo no vaig conèixer però que encara respira en les fotos antigues que guardo com un tresor, trobades a casa dels avis. Són el testimoni viu de com el nostre poble va avançar en només una generació.

El recorde parant a la porta de la casa dels meus pares, al carrer de Ponent Baix, encara sense asfaltar, per a deixar verdura acabada de collir. Jo, agafat de la mà de ma mare, eixia a rebre'l i pujava al carromato entre olors de terra i llenya. És una imatge senzilla, però poderosa. Una escena que molts reconeixeran com a pròpia.

El meu avi era un dels tants homes i dones que van viure del terme abans que la indústria ceràmica transformara Vila-real. La taronja era futur, era pa i era dignitat. Ell, al tros; l'àvia Conxa, mestressa de casa i al magatzem. Poques fanecades heretades, algunes comprades amb sacrifici, totes treballades amb constància.

Amb els anys, el fil amb el terme no es va trencar. Mon pare, Pepe, se'n va fer càrrec. Ell ja no va viure del camp: primer a l'obra i després a la ceràmica, a Azuvi, molt a prop de casa. La terra la cuidava en les hores robades al descans. A casa tots ajudàvem, i jo vaig aprendre a fer de tot, perquè al camp s'aprén fent.

Fa tres anys i mig també ell ens va deixar, de sobte. Ara les terres són de ma mare i dels tres germans que som, i es treballen amb l'ajuda de la cooperativa i d'alguns dels pocs que encara resisteixen al terme. Durant temps m'havia allunyat d'estes feines, però en estos dies de Nadal he tornat. He fet llenya, he reviscut gestos apresos de menut i he sentit la necessitat de reconnectar amb els nostres orígens, amb la memòria i amb la gratitud amb els nostres avantpassats que, com cantem a l'*Himne a Vila-real* dels nostres fills predilectes José Goterris i Francisco Moreno:

"Foradant les dures penyes,
fent eixir al sol les aigües,
convertim en horta *hermosa*
el secà dels postres pares".

Es van deixar la pell, i alguns la vida, pel progrés i futur del nostre poble gràcies al qual tenim ara el que tenim. En definitiva, he decidit reconnectar personalment amb el nostre terme.

He recorregut el terme buscant restes del que vam ser: horts d'amics, el cirerer de mon *tio* on collíem les millors cireres del món, l'alquerieta de les primeres pasqües, els paranyos on

caçàvem i disfrutàvem dels *esmorzarots*, de les paelles i dels *soparots*. Moltes coses ja no hi són. El minifundi no és rendible, l'abandonament avança, la ciutat abandona el terme del poble al qual li deu el seu naixement.

Però el terme no és només economia. És identitat, és paisatge, és memòria col·lectiva. Quan es perd un hort, es perden també camins, séquies, noms i una manera de mirar el món.

Al llarg dels anys he tingut una formació àmplia en lideratge. El 2024 vaig cursar el màster en Intel·ligència Emocional i *Coaching* de la Universitat Jaume I i el 2025 hi vaig col·laborar com a professor. Soc un enamorat del dret, perquè regula la convivència entre éssers humans que som racionals, però sobretot emocionals. El coordinador del màster i director d'EMFEBE Vila-real, el doctor en Psicologia Martín Sánchez, ens recordava sovint que les emocions són informació que ens impulsa a l'acció, si sabem escoltar-les.

I aquesta tornada al terme m'ha despertat una emoció clara: la nostàlgia. Eixa emoció agredolça que fa somriure i sospirar alhora. Que dol, però reconforta. Que ens recorda d'on venim i ens diu qui som. No per quedar-nos al passat, sinó per a avançar amb sentit.

Encara som a temps. Per memòria, per dignitat i per futur. I des d'aquesta convicció íntima i compartida, enguany, com a alcalde, plantejaré a Vila-real un gran pacte local pel nostre terme.

Sé que els temps han canviat i que no podem viure del passat. Però tampoc podem construir el futur ignorant-lo. Cal adaptar, innovar, repensar usos, buscar fórmules noves i col·laboratives que permeten mantenir viu el terme, encara que siga amb altres funcions compatibles amb l'agricultura, el medi ambient i l'educació. No es tracta de tornar enrere, sinó de no trencar el fil que ens uneix amb allò que som.